

Reetta-Kaisa Ghezzi

**VIRTUAALIVALUUTTOJEN TULOVEROTUS VUOSINA
2013-2019**

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
INFORMAATIOTEKNOLOGIAN TIEDEKUNTA
2020

TIIVISTELMÄ

Ghezzi, Reetta-Kaisa Karoliina
Virtuaalivaluuttojen tuloverotus vuosina 2013-2019
Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 2020, 28 s.
Tietojärjestelmätiede, kandidaatin tutkielma.
Ohjaaja: Kyppö, Jorma

Virtuaalivaluuttojen tuloverotus vuosina 2013-2019 kandidaatin tutkielman tavoitteena on luoda katsaus virtuaalivaluuttojen laillisen aseman kehitykseen vuosien 2013-2019 aikana sekä vastata siviilioikeudellisesta näkökulmasta virtuaalivaluuttojen verotuskohteluun liittyviin kysymyksiin. Aihepiiri rajautuu kansallisen lainsäädännön tarkasteluun. Tutkielman metodina on systemaattinen kirjallisuuskatsaus, jonka avulla pyritään luomaan teoreettinen viitekehys virtuaalivaluuttojen asemasta lainsäädännön, oikeuskäytännön sekä oikeuskirjallisuuden avulla. Virtuaalivaluuttoja koskeva oikeuskäytäntö muuttui vuonna 2019 korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksen (KHO:2019:42) myötä. Virtuaalivaluutoilla ei edelleenkään ole tuloverolakiin kirjattua asemaa, vaikkakin korkeimman hallinto-oikeuden tulkinnan mukaisesti virtuaalivaluuttojen oikeudellinen asema jäsentyy yleisellä tasolla omaisuudeksi ja oikeuskirjallisuuden valossa spesifisemmin omistusoikeudeksi aineettomaan objektiin. Virtuaalivaluuttojen käsittäminen omistusoikeutena aineettomaan objektiin ei kuitenkaan tarkoita, että ne olisivat rinnastettavissa käyttöoikeuksiksi, mikä selittyy tarkastelemalla virtuaalivaluuttojen määritelmää ja käyttötarkoitusta. Virtuaalivaluuttoihin sovelletaan tuloverolain pääomatuloverotusta koskevia pykäläiä, lukuun ottamatta Proof on Work -protokollan mukaista louhintatuloa. Sen katsotaan olevan ansiotuloa.

Asiasanat: virtuaalivaluutta, tuloverolaki, oikeudellinen asema, tuloverotus, korkein-hallinto-oikeus, pääomatuloverotus, ansiotuloverotus

ABSTRACT

Ghezzi, Reetta-Kaisa Karoliina
Income taxation of cryptocurrencies in 2013-2019.
Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 2020, 28 s.
Information Systems, Bachelor's thesis.
Instructor: Kyppö, Jorma

Bachelor's thesis in taxation of cryptocurrencies in 2013-2019 aims to build a picture frame that answers how Finland's national legislation considers cryptocurrencies and how the income taxation sees them. Subject is narrowed down to consider only Finland's national legislation system and laws. First aim is to answer how the income taxation of cryptocurrencies has developed in 2013-2019. Secondly this bachelor's thesis aims to answer what is the cryptocurrencies position in the national legislation. Systematic review is used as a method to accomplish the aims. The income taxation and legal practise changed in 2019 as Finland's Supreme Administrative Court landmark ruled cryptocurrencies to be considered as property and hence the ruling follows the norm in capital-income taxation. More specifically legal literature considers cryptocurrencies to be property rights to the immaterial objects, but not license agreements. Mining is considered under capital-income taxation ruling and earned income taxation.

Keywords: cryptocurrencies, income taxation, property, positioning in legal system, national legislation, capital-income taxation

KUVIOT

KUVIO 1 Hankintamenosta vähennettävä prosenttiosuus (VH/1982/00.01.00/2019, 2019).....	21
--	----

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT.....	3
KUVIOT	4
SISÄLLYS.....	5
1 JOHDANTO.....	6
2 MÄÄRITELMÄT.....	8
2.1 Virtuaalivaluutta.....	8
2.2 Virtuaalivaluuttakategorioiden määritelmät, virtuaalivaluuttojen arvon määrittelemine ja suhde fiat-valuuttaan	8
2.3 Korkein hallinto-oikeus.....	9
2.4 Tuloverolaki	10
2.5 Tulolähdejako.....	10
2.6 Verovelvollisen muistiinpanovelvollisuus.....	11
3 VIRTUAALIVALUUTTOJEN VEROTUS VUOSINA 2013-2018.....	12
4 VIRTUAALIVALUUTTOJEN VEROTUS VUONNA 2019	14
4.1 KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN VUOSIKIRJAPÄÄTÖS 2019 :42.....	14
4.2 Verohallinnon virtuaalivaluuttojen verotus -ohjeen oikeudellinen perusta .	15
4.3 Virtuaalivaluuttojen vaihtotilanteet.....	18
4.4 Louhinta	19
4.4.1 Proof of work -protokolla	19
4.4.2 Proof of stake -protokolla	20
4.5 Louhinnasta aiheutuneiden kulujen vähentäminen	21
4.6 Kokoava esimerkki	22
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	24
6 LÄHTEET	26

1 JOHDANTO

Virtuaalivaluuttojen verotus kiinnostaa sijoittajia sekä louhijoita. Virtuaalivaluuttojen tuloerotukseen on tullut suuria muutoksia viime vuosina. Tutkielman tarkoitus on luoda katsaus virtuaalivaluuttojen laillisen aseman kehitykseen vuosien 2013-2019 aikana sekä vastata siviilioikeudellisesta näkökulmasta virtuaalivaluuttojen verotuskohteluun liittyviin kysymyksiin. Tutkielman ensisijaisena tarkoituksena on selvittää, kuinka verohallinnon syksyllä 2019 julkaisemat Virtuaalivaluuttojen verotus -ohjeet muuttavat virtuaalivaluuttojen verotuskohtelua. Toisena tarkoituksena on selvittää, minkälainen oikeuspohja virtuaalivaluutoilla on kansallisessa lainsäädännössä tällä hetkellä, ja miten se on kehittynyt.

Tutkimuskysymykset:

Kuinka virtuaalivaluuttojen tuloverotus on muuttunut vuosina 2013-2019?

Kuinka virtuaalivaluuttojen laillinen asema on kehittynyt vuosina 2013-2019?

Virtuaalivaluuttoihin liittyviä verotusongelmia lähestytään henkilöverotuksen näkökulmasta heijastellen verohallinnon kantaa oikeustieteelliseen kirjallisuuteen. Tutkielmassa perehdytään virtuaalivaluutan asemaan kansallisessa lainsäädännössä, kuvataan virtuaalivaluuttojen vaihdantatilanteista aiheutuneiden luovutusvoittojen verotusta, sekä tarkastellaan, millaista on louhintatulojen verokohtelu. Kyseiset aihealueet valikoituivat tutkielman keskeisiksi aiheiksi, sillä niihin liittyvä oikeuskäytäntö on muuttunut eniten vuosien saatossa.

Tutkielmassa virtuaalivaluuttojen verotuskohtelun tarkastelu rajautuu kansallisen lainsäädännön asettamiin raameihin. Lähteinä verotuskysymyksiin käytetään pääasiassa kansallista lainsäädäntöä, oikeuskäytäntöä, oikeuskirjallisuutta sekä viranomaislähteitä. Oikeudellisten kysymysten ratkaisuun lähdeaineisto koostuu niin ikään kansallisesta lainsäädännöstä sekä vallitsevasta oikeuskäytännöstä. Verohallinnon julkaisema Virtuaalivaluuttojen verotus -ohjeen sekä siihen liittyvän oikeuskäytännön ja oikeusnormien käsittely on tutkielmassa korostunutta. Näin pyritään vastaamaan kysymykseen, miten virtuaalivaluuttojen asema on kehittynyt, ja millainen se on tällä hetkellä. Tässä yhteydessä oikeuskirjallisuutta käytetään peilinä.

Tutkielman metodi on systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa tiivistetään tietyn aihealueen tutkimusten ja löydösten olennaista sisältöä ja nostetaan esiin merkittäviä sekä aihealueen näkökulmasta mielenkiintoisia tieteellisiä ilmiöitä (Salminen, 2011). Kirjallisuuskatsauksella pyritään luomaan teoreettinen viitekehys systemaattisen tiedonhaun avulla sekä vertaamalla käsitteillä olevan aihepiirin ilmiöitä olemassa olevaan tutkimustietoon (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009).

Tutkielman ensimmäisessä osiossa määritellään tutkielman kannalta keskeiset termit. Seuraavassa osiossa pureudutaan veronkannon sekä tulojen verotuksen oikeusperustaan, jotta saadaan luotua pohjaa Verohallinnon Virtuaalivaluuttojen verotus -ohjeelle (VH/1982/00.01.00/2019, 2019). Tutkielman tarkoituksena on luoda katsaus virtuaalivaluuttojen verotuskohtelun kehitykseen tuloverotuksen näkökulmasta, jonka vuoksi historiallinen kehityskaarikatsaus vuosiin 2013-2018 on tarpeellinen. Kolmannessa osiossa syvennytään Verohallinnon vuoden 2019 ohjeisiin, joissa eritellään virtuaalivaluuttojen vaihdantatilanteiden veroseuraamukset sekä louhintatulojen veroseuraamukset.

2 MÄÄRITELMÄT

2.1 Virtuaalivaluutta

Virtuaalivaluutan tarjoajia koskevan lain (572/2019) mukaisesti virtuaalivaluutta tarkoitetaan digitaalisessa muodossa olevaa arvoa, jota ei ole laskenut liikkeeseen keskuspankki tai muu viranomainen. Virtuaalivaluutalla ei myöskään ole virallisen maksuvälineen asemaa Suomen lainsäädännössä eikä oikeuskäytännössä (Hautamäki, Atallah & Koskikare, 2019). Rahanpesudirektiivin ((EU) 2015/849) mukaisesti virtuaalivaluutat ovat digitaalisia arvonkantajia, joiden arvoa ei ole välttämättä kytketty lailliseksi maksuvälineeksi vahvistettuun valuuttaan, ja joilla ei välttämättä ole samankaltaista asemaa oikeudellisesti kuin rahalla tai valuutalla. Luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt voivat kuitenkin hyväksyä virtuaalivaluutat vaihdannanvälineinä ja niitä voidaan varastoida, siirtää ja myydä digitaalisesti ((EU) 2015/849).

Virtuaalivaluutan tarjoajia koskevan lain (572/2019) mukaisesti virtuaalivaluuttoja voidaan kuitenkin käyttää maksuvälineenä vaikkei niillä virallisen maksuvälineen oikeudellista asemaa olekaan. Edellä mainittu laki virtuaalivaluutan tarjoajista (572/2019) on Suomessa ensimmäinen laki, jossa säädetään virtuaalivaluutoista. Virtuaalivaluutan asema Suomen oikeuskäytännössä täsmentyy tutkielman kappaleessa kuusi, kun virtuaalivaluutosten myyntiä tarkastellaan omaisuuden luovutuksena.

2.2 Virtuaalivaluuttakategorioiden määritelmät, virtuaalivaluutosten arvon määrittäminen ja suhde fiat-valuuttaan

Digitaalisia valuuttakategorioita on Suomen asiantuntijoiden näkemyksen mukaan ainakin neljä – varsinaiset virtuaalivaluutat, tokenit, arvopaperitokenit sekä pelivaluutat (Alasaarela, 2018). Bitcoin kuuluu generiseen eli ensimmäisen sukupolven virtuaalivaluutosten ryhmään, ja Ethereum taas toisen sukupolven protokollien eli tokeneiden ryhmään. Ethereumin asema on omassa kategoriassaan Bitcoinin lailla pioneerinen. Käytännön tasolla ero piilee siinä, että perinteinen virtuaalivaluutta, kuten bitcoin, on digitaalinen keino vaihdantaan, ja token, kuten Ethereum, on ekosysteemin kaltainen alustarakaisu, jolla kehitetään tietojärjestelmiä sekä koodataan älykkäitä sopimuksia (Hautamäki, Atallah & Koskikare, 2019). Älykkäällä sopimuksella tarkoitetaan lohkoketjun päällä toimivaa sovellusta, jonka avulla mahdollistetaan automaattinen kaupankäynti koneen ja ihmisen välillä (Alasaarela, 2018). Arvopaperitoken tuottaa omistajalleen lisäarvoa ilman omistajansa välitöntä työtä (Alasaarela, 2018). Lisäarvon tuotto voi olla sidonnainen esimerkiksi osakkeisiin, jalometalleihin tai kiinteistöihin. Pelivaluutta on tokenin kaltainen virtuaalivaluutta, jolla mahdollistetaan taloudellista toimintaa peli- tai virtuaalimaailmassa (Alasaarela, 2018). Pelivaluutoilla voi olla fiat-valuuttoihin rinnastettava laaja funktio pelimaailmassa, mikä onkin niiden ero tokeihin nähden. Tokenit ovat rakennettu tiettyjä sovelluksia varten.

Fiat-valuutalla tarkoitetaan yleisesti tunnustettua ja säädeltyä valuuttaa (Aiyagari & Wallace, 1992). Fiat-valuutan arvo määräytyy lakien sekä ihmisten luottamuksen perusteella – yleisesti uskotaan, että raha on sen arvoista, kun sen sanotaan olevan (Hautamäki, Atallah & Koskikare, 2019). Euro on fiat-valuutta, ja euroalueella ainoa laillinen maksuväline (SEUT 128). Fiat-valuuttaa voidaan painaa keskuspankkien toimesta aina lisää. Fiat-valuutan arvoa ei ole sidottu esimerkiksi jalometalleihin, mitä se aikaisemmin oli.

Bitcoinin luoja ei vielä tunneta tämän kandidaatintutkielman kirjoitusvaiheessa. Tiedetään, että bitcoin on luotu Satoshi Nakamoto -nimimerkin takaa vuonna 2008 (Nakamoto, 2008). Bitcoin on luotu maksujärjestelmäksi ja bitcoin virtuaalivaluutaksi. Tavaksi onkin tullut, että teknologiasta puhuttaessa käytetään kirjoitusasua Bitcoin ja virtuaalivaluutasta bitcoin. Virtuaalivaluutta bitcoinin arvo fiat-valuuttoihin nähden määräytyy kysynnän ja tarjonnan suhteesta (Hughes, Park, Kietzmann & Brown, 2019). Käytännössä kaikkien virtuaalivaluuttojen arvo määräytyy kysynnän ja tarjonnan suhteesta, ellei niiden arvoa ole sidottu esimerkiksi kultakantaan, tai jollei virtuaalivaluutan luojalla ole varannoissaan koko virtuaalivaluuttavarannon verran kultaa niiden lunastamiseen. Dominic Frisby (2014) ajattelee, että bitcoin olisikin luotu vastalauseeksi valtioiden ja pankkien talous- ja rahapolitiikalle ja sen tarkoitus olisi vähentää näiden monopolista valtaa taloudessa. Väitteessä lieneekin jokin totuus, sillä länsimaiselle taloudelle on tavallista maltillinen inflaatio eli rahan arvon heikkeneminen. Vastakohtaisesti esimerkiksi bitcoineja on rajattu määrä, mikä ruokkisi deflaatiota eli rahan arvon nousu, ellei kysynnän ja tarjonnan suhdetta oteta huomioon (Hautamäki, Atallah & Koskikare, 2019).

Vitalik Buter on kehittänyt token -perustaisen Ethereum tietojenkäsittelyalustan. Hän on työskennellyt Bitcoinin parissa ja kehittänyt Ethereumin paikkaamaan Bitcoinin aukko-kohtia. (Katsiampa, 2019). Ethereumin tarkoituksena onkin olla paljon muutakin kuin maksujärjestelmä, jota Bitcoin niin puhtaasti on. Ethereum on tietojenkäsittelyalusta, joka perustuu lohkoketjuteknologiaan, ja sillä on sovelluskehitykseen oma ohjelmointikieli (Hughes, Park, Kietzmann & Brown, 2019). Tämän vuoksi perinteinen lohkoketjuteknologiaa hyödyntävä Bitcoin onkin hyvä verrokki token -perustaiselle Ethereumille. Teknisellä tasolla tarkasteltuna avointa lähdekoodia käyttävä Bitcoin eroaakin ohjelmointikielillisestä Ethereumista, jonka alusta pohjautuu Solidium-nimiseen ohjelmointikielen (Firth, 2019). Ethereumilla on kuitenkin myös oma kryptovaluuttansa ether, jonka lyhenne on ETH. Etherin funktio on bitcoinin tapaan toimia välineenä, jolla maksetaan Ethereum alustassa tapahtuvat transaktiot ja älysopimusten käyttö (Katsiampa, 2019). Tässä kandidaatin tutkielmassa tarkastellaan myöhemmissä osioissa virtuaalivaluutta etheriin liittyvää Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöstä, jonka vuoksi termien erittely on olennaista.

2.3 Korkein hallinto-oikeus

Korkein hallinto-oikeus on perustuslain (1999/731, PL) mukaisesti ylin tuomiovaltaa käyttävä riippumaton tuomioistuin korkeimman oikeuden ohella. Korkein hallinto-oikeus, myöhemmin KHO, käyttää ylintä tuomiovaltaansa hallintolainkäyttöasioissa ja valvoo lainkäyttöä omalla toimialallaan (2006/1265). Korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätökset ovat osa Suomen oikeuskäytäntöä täydentäen lain aukko-kohtia ja siten merkittäviä myös virtuaalivaluuttojen verotuskohtelun tarkastelun kannalta. Tämä

todettakoon siksi, että virtuaalivaluuttoihin liittyvää lainsäädäntöä on Suomessa yhden lain verran eikä sekään käsittele virtuaalivaluuttojen verotusta tai niiden oikeudellista asemaa.

2.4 Tuloverolaki

Vuoden 1992 tuloverolaki (1992/1535, TVL) nousee tutkielman kannalta merkitykselliseen asemaan, sillä siihen pohjautuu luonnollisen henkilön tulojen verotuksen osalta verottajan Virtuaalivaluuttojen verotus -ohjeet (VH/1982/00.01.00/2019, 2019). Tuloverolain tarkoittamien tulojen lähteenä voi olla tulolähdejaon mukaisesti elinkeinotoiminta, maatalous sekä muut tulonlähteet (HE 257/2018).

Yleisellä tasolla tarkasteltuna laki verotusmenettelystä (1558/1995, VML) antaa oikeudellisen pohjan verojen kantamiselle ja tuloverolaille. Verotuksen toimittavana viranomaisena toimii Verohallinto (1558/1995, VML). Veromenettelylain (1558/1995, VML) mukaisesti verovelvollisen tulee ilmoittaa Verohallinnolle verotuksellisesti merkittävät tietonsa kuten veronalaiset tulonsa, mahdolliset vähennykset, sekä tiedot veloistaan ja varoistaan. Veroilmoitusvelvollisena pidetään henkilöä, jolla on ollut verovuoden aikana veronalaista tuloa tai omaisuutta (482/1958, VL).

2.5 Tulolähdejako

Suomen nykyisen verotuskäytännönmukaisesti tulonlähteinä toimivat elinkeinotoiminnan, maatalouden sekä muut tulonlähteet (HE 257/2018). Käytäntö tulee uudistumaan vuonna 2020 tulolähdejaon poistamisen myötä eikä sen vaikutuksiin oteta sen suuremmin kantaa tässä tutkielmassa. Vallitsevan verotuskäytännön mukaiseen jaotteluun virtuaalivaluutoista saadut tulot voivat kuitenkin luonteensa puolesta kuulua mihin tahansa edellä mainitusta kolmesta. Tämän vuoksi Verohallinnon Virtuaalivaluuttojen verotus -ohje huomioikin sovellettavien lakien valinnassa elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968 EVL), maatilatalouden tuloverolain (543/1967 MVL) sekä tuloverolain (1535/1992, TVL) mukaiset pykälät.

Tulolähdejaon tarkastelu nousee merkittävään asemaan, kun tarkastellaan virtuaalivaluuttoihin liittyvien menetysten vähennyskelpoisuutta verotuksessa. Tällöin tulonlähde voi vaikuttaa verotuskohteluun (VH/1982/00.01.00/2019, 2019). Huolimatta siitä, että tulolähdejako vaikuttaa sovellettavan lain valintaan, verotuksessa pyritään lähtökohtaisesti siihen ettei tulonsaajan oikeudellisella muodolla olisi merkitystä sovellettavan lain valintaan (Verohallinto, 2012). Luonnollisten henkilöiden kohdalla on kuitenkin tavallista soveltaa tuloverolakia ja yrityksillä taasen elinkeinoverolakia. Tapauksissa, joissa toiminta ei täytä elinkeinotoiminnan eikä maatalouden tunnusmerkistöjä, toiminnan katsotaan olevan muuta tuloja kerryttävää toimintaa, jota verotetaan tuloverolain pykälien mukaisesti (VH/1982/00.01.00/2019, 2019). Virtuaalivaluuttojen käyttötarkoituksen ja luonteen vuoksi tuloverolain pykälät soveltuvat monissa tapauksissa verotuskohtelun raameiksi.

2.6 Verovelvollisen muistiinpanovelvollisuus

Muistiinpanovelvollisuus koskee sellaisia tulonhankkimistoimintaa harjoittavia verovelvollisia, joilla ei ole kirjanpitovelvollisuutta, mutta joiden on ilmoittamisvelvollisuuttaan varten kerättävä verotukseen tarvittavia muistiinpanoja (1558/1995, VML). Muistiinpanoille ei ole laissa määriteltyä määrämuotoa, vaikkakin Verohallinto on antanut muistiinpanovelvollisuutta ja ilmoitusvelvollisuutta tähdentävän päätöksen 1.11.2017 (Verohallinnon päätös muistiinpanovelvollisuudesta, 2017). Siinä todetaan, että tulonhankkimistoimintaa harjoittavan henkilön tai tahon muistiinpanojen tulee sisältää tiedot luovutusvoittojen verotuksen kannalta tarpeelliset tiedot omaisuuden hankintaan liittyen. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi tieto hankinta-ajasta, saantotavasta, hankintamenoista, luovutuksen ajankohdasta ja -hinnasta sekä niihin liittyvistä kustannuksista. Tiedot tulee esittää kirjallisina ja tulee olla erotettavissa toisistaan. (Verohallinnon päätös muistiinpanovelvollisuudesta, 2017).

Näyttötaakka tarkoittaa sitä, että muistiinpanot tulee tarvittaessa esittää veroviranomaiselle. (Verohallinnon päätös muistiinpanovelvollisuudesta, 2017). Virtuaalivaluuttojen hankintaan liittyen muistiinpanovelvollisuus ja näyttötaakka on oleellinen asia. Mikäli verottajan laskema luovutusvoiton määrä on jotain mitä se ei todellisuudessa ole ja asia halutaan näyttää todeksi, koituu verovelvolliselle muistiinpanoihin pohjautuva näyttötaakka. Tilanteessa, jossa verovelvollinen ei kykene antamaan selitystä, verotus perustuu arvioon (VH/1982/00.01.00/2019, 2019). Kyseessä oleva tilanne voisi realisoitua esimerkiksi siten, ettei pörssiä, josta virtuaalivaluutat olisi hankittu olisikaan enää olemassa ja näyttötaakkana olisi esittää virtuaalivaluutat ostetuiksi ja myydyiksi tietyllä arvolla ja hetkellä. Verohallinnon arvioon perustuva verotus voikin siten olla mitä tahansa. Mikäli virtuaalivaluutoista saatavan tulo näkyy verovelvollisen tilillä tiettyinä ajankohtana, voi verottaja pohjata arvionsa kyseisenä hetkenä vallitsevaan virtuaalivaluutan arvoon.

Verohallinnon muistiinpanovelvollisuusohjeiden ja -päätösten lainvoimaisuus todetaan veromenettelylain 13§:ssä (1558/1995, VML). Veromenettelylain 12§:n mukaisesti muistiinpanojen on myös perustuttava tositteisiin ja ne tulee säilyttää kuuden vuoden ajan (1558/1995, VML). Ilman eriteltäviä tositteita tapahtumista, verottaja voi perustaa verotuksen määrän arvioon.

3 VIRTUAALIVALUUTTOJEN VEROTUS VUOSINA 2013-2018

Kolmannen kappaleen tarkoituksena on puretua virtuaalivaluuttojen verotuskohteluun vuosina 2013-2018. Verohallinto julkaisi kahdet ohjeet virtuaalivaluuttojen verotuksesta kyseisenä ajan jaksona. Verohallinnon ensimmäinen linjaus virtuaalivaluuttojen tuloverotuksesta astui voimaan vuonna 2013. Verottajan ohje vuodelta 2013 pohjautuu Kirjanpitolautakunnan lausuntoon (numero 1895, 2012) ”Digitaalisen vertaisvaluutan käsitte-lystä kirjanpidossa” sekä tuloverolain 32§:ään. Ohjeen lähtökohtana on, että virtuaalivaluutta on tuloverolain näkökulmasta tarkasteltuna käyttäjien välinen muu sopimus. Virtuaalivaluutan arvo realisoituu, kun se vaihdetaan valuuttaan. Luonteenomaisesti käyttäjien väliseen sopimussuhteeseen liittyviä menetyksiä ei pidetä tuloverolain mukaisesti vähennyskelpoisina (A83/200/2013). Tuloverolain voida 29§:n mukaisesti rahanarvoisena etuutena saadut tulot ovat veronalaista tuloa (1992/1535, TVL). Virtuaalivaluuttojen tuloverotus (A83/200/2013) -ohjeen mukaisesti virtuaalivaluuttojen arvonnousun realisoi-tuminen euromääräiseksi on siten veronalaista pääomatuloa. Avataan tuolloista käytäntöä esimerkin kautta.

Esimerkki 1. Henkilö A hankkii 500 kpl virtuaalivaluutta B:tä hintaan 6€/kpl. Myöhemmin hän hankkii 500 kpl lisää virtuaalivaluutta B:tä hintaan 10€/kpl. Henkilö A myy 800 kpl virtuaalivaluutta B:tä hintaan 11€/kpl. Myyntitapahtuma realisoi arvonnousun, josta johtuen henkilö A:lle syntyy pääomatulona verotettavaa tuloa $8800\text{€} - (3000\text{€} + 3000\text{€}) = 2800\text{€}$.

1. Osto 500 kpl à 6€	→ 3000€
2. Osto 500 kpl à 10€	→ 5000€
3. Myynti 800 kpl à 11€	→ 8800€
4. Verotettavan tulon määrä	→ 2800€

Arvonnousu virtuaalivaluutassa on siten kokonaisuudessaan veronalaista pääomatuloa. Vuonna 2013 voimassa olevan ohjeen mukaisesti (Virtuaalivaluuttojen tuloverotus, 2013) virtuaalivaluuttoja ei katsota verotuksellisessa mielessä oikeiksi ja virallisiksi valuutoiksi eikä niiden katsota olevan arvopapereita. Tämän vuoksi verottaja ei hyväksy tuloverolain 53§:n 1 momentin mukaista verovapaussääntöä valuuttakurssivoittojen suhteen arvonnousun yhteydessä eikä vastaavasti virtuaalivaluutan arvonnousun yhteydessä tuloverolain 50§:n mukaisia luovutustappioita vähennyskelpoisiksi (1992/1535, TVL). Virtuaalivaluuttojen arvonnousun sitomattomuus mihinkään fiat-valuuttaan aiheuttaa sen, ettei niiden vaihtotilanteissa aiheutuneita voittoja tai tappioita voida rinnastaa valuuttakurssi-voitoksi tai -tappioiksi. Huomattavaa on kuitenkin, että vuonna 2013 virtuaalivaluuttoja saattoi vaihtaa toiseksi virtuaalivaluutoiksi ilman veroseuraamuksia, ja maksaa veroa vasta virtuaalivaluuttojen kotiutusvaiheessa niiden arvonnousun realisoituessa euromääräiseksi voitoksi.

Vuoden 2018 Virtuaalivaluuttojen verotus -ohje (A49/200/2018) linjaus muutti suhtautumisen arvonnousun realisointiin. Verottaja katsoi, että vallintaoikeuden nojalla virtuaalivaluuttojen vaihdossa toisiin virtuaalivaluuttoihin kertyneet voitot olisivat

verotettavaa tuloa. Vallintaoikeudella tarkoitetaan oikeutta hallita, ja tehdä oikeustoimia kuten myyntiä omalla omaisuudella (Hautamäki, Atallah & Koskikare, 2019). Käytännössä vallintaoikeudella tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että vaikkei virtuaalivaluutoista olisi tullut verovelvollisen tilille fiat-valuuttamääräistä tuloa, verottajan oikeus verottaa ylettyy kuitenkin kaikkeen, mikä on henkilön vallinnassa. Ohjeen mukaisesti jokainen vaihdantatapahtuma realisoi virtuaalivaluuttojen arvonmuutoksen verotuksen eli ei ainoastaan euroiksi vaihtaminen (A49/200/2018). Vuoden 2018 ohjeessa (A49/200/2018) katsotaan, että virtuaalivaluuttojen kaupankäynti muistuttaa luonteeltaan eniten hinnanosopimuksilla (CDF) käytävää kauppaa. Ohjeen lainvoimaisuuden perustana on KHO 2010:74 ennakkopäätös, jonka mukaan hinnanosopimuksen meno ei ole tuloverolain 54§:n mukainen tulonhankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuva meno eikä myöskään tuloverolain 50§:n mukainen luovutustappio (A49/200/2018, 2018). Käytännössä ohjeen kanta teki virtuaalivaluuttoihin sijoittamisesta verotuksellisesta näkökulmasta mahdotonta. Tuolloisen verotuskäytännön mukainen asetelma on oikeuskirjallisuuden näkökulmasta tarkasteltuna varsin epäsymmetrinen (Myrsky, 2013). Verotuksen symmetrialla pyritään siihen, että veronalaista tuloa vastaisi vähennyskelpoinen tappio.

Virtuaalivaluuttojen perusominaisuuksista kansallisessa lainsäädännössä käy selväksi ettei niitä voi riidattomasti rinnastaa hinnanosopimukseen eikä muihin vastaavanlaisiin rahoitusinstrumentteihin, sillä virtuaalivaluutan omistus ei ole luonteeltaan oikeus eikä velvoite eikä niiden luovuttajat yleensä sitoudu lunastamaan myytyjä virtuaalivaluuttoja. Virtuaalivaluuttojen vaihdanta ei ole suoraan riippuvaista mistään valuutasta eikä tuotteesta eikä niiden omistaja saa minkäänlaista erityistä oikeutta virtuaalivaluutan liikkeelaskijaa kohtaan. Hinnanosopimuksissakaan omistusoikeus ei siirry ostajalleen, ja ne ovatkin johdannaistuotteita, mutta niiden arvo on sidottu viralliseen valuuttaan (A49/200/2018, 2018). Virtuaalivaluuttojen rinnastaminen sekä niiden verotuksen rinnastaminen hinnanosopimukseen on siten varsin kiistanalaista.

4 VIRTUAALIVALUUTTOJEN VEROTUS VUONNA 2019

Virtuaalivaluuttojen verotuskäytäntö muuttui syksyllä 2019 Verohallinnon julkaistessa uudet ohjeet virtuaalivaluuttojen verotuksesta. Verotuksellinen epäsymmetria vallitsi virtuaalivaluuttojen verotuskohtelussa etenkin vuoden 2018 Verohallinnon julkaisemien ohjeiden jälkeen. Kappaleessa esitellään aluksi esimerkinomaisesti Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätös 2019:42, jonka jälkeen syvennyttään siihen, kuinka päätös on johtanut oikeuskäytännön muuttumiseen ja siten Verohallinnon virtuaalivaluuttoihin liittyvän ohjeistuksen päivitykseen. Verohallinnon 2019 vuoden ohjeisiin perehdyttään siviilioikeudellisesta näkökulmasta ja tarkastelun ulkopuolelle jää elinkeinoelämää koskevat seikat. Lopuksi esiteltävä verotuskäytäntöjä havainnollistetaan esimerkin kautta.

4.1 KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN VUOSIKIRJAPÄÄTÖS 2019 :42

Korkeimman oikeuden vuosikirjapäätöksessä 2019 :42 ratkaistavana asiana on valitus keskusverolautakunnan päätöksestä 13.10.2017 (54/2017). Keskusverolautakunta on antanut ennakkoratkaisun asiassa, jossa henkilö A pyytää ratkaisua virtuaalivaluuttojen myymisen verotuskohteluun. Kyse on siitä, katsotaanko virtuaalivaluutat tuloverolain 45§:n 1 momentin mukaiseksi omaisuudeksi, johon pätee luovutusvoittoja koskevat säädökset tuloverolain 46§:n mukaisesti. Keskusverolautakunta on antanut ennakkoratkaisun ajalle 1.1-31.12.2017, jonka mukaan luovutuksen ei katsota olevan tuloverolain 45§:n 1 momentin mukaista omaisuuden luovutusta ja pitää syntynyttä voittoa muuna pääomatulona (KVL:2017:54).

Henkilö A valittaa keskusverolautakunnan ennakkopäätöksestä korkeimmalle hallinto-oikeudelle ja vaatii, että uutena ennakkoratkaisuna lausuttaisiin virtuaalivaluuttojen luovutuksesta kertyvän voiton olevan tuloverolain 45§:n mukaista omaisuuden luovutusta ja että niihin voitaisiin soveltaa tuloverolain 46§:n 1 momentin mukaisia luovutusvoittoja koskevia säännöksiä. (KHO 2019:42). Korkein hallinto-oikeus hyväksyy henkilö A:n valituksen ja asia etenee korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyyn.

Korkein hallinto-oikeus on saanut seuraavan selvityksen tilanteesta. Henkilö A on sijoittanut Ether -virtuaalivaluuttaan varojaan tarkoituksenaan hyötyä arvon kehityksestä. Virtuaalivaluuttojen arvo on riippuvainen kysynnästä ja tarjonnasta. Virtuaalilompakot ovat tietokoneelle tai muulle laitteelle asennettavia ohjelmistoja, joissa virtuaalivaluuttoja säilytetään. Virtuaalilompakot tunnistetaan osoitteella, jonne virtuaalivaluuttojen luovuttaja siirtää varat vahvistamalla siirron virtuaalivaluuttoihin liittyvällä salasanalla. Virtuaalivaluuttojen vaihto on kahdenkeskistä, eikä siihen vaadita osapuolten tunnistamista.

Vuonna 2017 henkilö A on myynyt Ether -virtuaalivaluutta voitollisesti ja hänen tarkoituksenaan on myydä loput omistamistaan Ether -varannoistaan saman vuoden aikana. Myyneistä on tarkoitus saada vastikkeena virallista valuuttaa, joko dollareita tai euroja. Henkilö A:n ilmoituksesta selviää, että myyneistä olisi kertymässä merkittävä voitto.

Oikeudellisen arvioinnin kohteena KHO 2019:42 tapauksessa on se, katsotaanko virtuaalivaluutta Etherin luovutus omaisuuden luovutuksesta saatavaa voittoa vai onko voitto muuta pääomatuloa (KHO 2019:42). Oikeudellinen päättely lähteekin liikenteeseen omaisuuden määrittelystä. Tuloverolaissa ei ole itsessään omaisuuden määritelmää, vaikka tuloverolain 45§ käsittelee omaisuuden luovutusvoiton veronalaisuutta (1535/1992, TVL).

Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksessä KHO 2018:170 otetaan kantaa tuloverolain tarkoittaman omaisuuden määritelmään. Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksessä 2019:42 omaisuustarkastelu nojaakin KHO 2018:170 vuosikirjapäätöksen lopputulemaan virtuaalivaluuttojen verotuskohtelun puntaroinnissa. Tuloverolain (1535/1992, TVL) sekä varallisuusverolain (1537/1992, VVL) esitöiden mukaisesti varallisuusverolaissa tarkoitettuja saamisia ei voi jättää tuloverolain omaisuustarkastelun ulkopuolelle. Virtuaalivaluuttoja voidaan siten pitää tuloverolain tarkoittamana omaisuutena.

Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksen 2019:42 mukaan asiassa on riidatonta Keskusverolautakunnan ratkaisun kanssa ettei virtuaalivaluutta ei virallista valuuttana. Huomionarvoista tapauksessa on kuitenkin se, että Ether-virtuaalivaluutan arvoa voidaan mitata rahassa ja varallisuusverolain mukaisesti se olisi ollut verotettavaa omaisuutta (1537/1992, VVL). Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä (KHO 2019:42) katsotaankin, että virtuaalivaluutta on sellaista varallisuutta, jota ei voi jättää tuloverolaissa tarkoitettuna omaisuuden ulkopuolelle. Tämän vuoksi virtuaalivaluutoista saatu voitto ei voi olla saajalleen valuuttakurssivoitto eikä mikään muu juokseva pääomatulo. Korkeimman hallinto-oikeuden päätös (KHO 2019:42) onkin kumota keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu ja saattaa voimaan uusi ennakkoratkaisu virtuaalivaluuttojen tarkastelusta omaisuutena.

4.2 Verohallinnon virtuaalivaluuttojen verotus -ohjeen oikeudellinen perusta

Verohallinto julkaisi uudet toistaiseksi voimassa olevat virtuaalivaluuttojen verotusohjeet 7.10.2019. Virtuaalivaluuttojen verotusta käsitellään ohjeessa henkilöverotuksen, yritysverotuksen sekä arvonalisäverotuksen näkökulmista (VH/1982/00.01.00/2019, 2019). Ohje ottaa kantaa myös internet-pelien sisällä käytettävien virtuaalivaluuttojen verotustilanteita henkilöverotuksen näkökulmasta (VH/1982/00.01.00/2019, 2019).

Tarve verotusohjeiden pikaiselle päivitykselle syntyi, kun virtuaalivaluuttoja koskeva oikeuskäytäntö muuttui aiemmassa kappaleessa esitellyn korkeimman hallinto-oikeuden virtuaalivaluuttojen verotusta koskevan vuosikirjapäätöksen (KHO: 2019:42) myötä. Vuosikirjapäätöksen (KHO: 2019:42) mukaan virtuaalivaluuttojen katsotaan olevan tuloverolain soveltamista vaatimissa tilanteissa omaisuutta tuloverolain 45§:n 1 momentin mukaisesti. Tällöin tuloverolain luovutusvoittoa koskevat säädökset pätevät virtuaalivaluuttojen luovuttamiseen.

Uusina kuriositeetteina korkeimman hallinto-oikeuden päätös tuo tuloverolain 50§:n 1 momentin luovutustappioiden vähentämisen sekä tuloverolain 48§:n 6 momentin pienten luovutusvoittojen verovapauden virtuaalivaluuttojen verotukseen päteviksi lain kohdiksi. Virtuaalivaluuttojen verotus -ohjeen (VH/1982/00.01.00/2019, 2019) oikeudellinen perusta nojaa myös Helsingin hallinto-oikeuden lainvoimaiseen päätökseen (Helsingin HAO 18/0426/3, 2018), jonka mukaan virtuaalivaluuttojen vaihtaminen toisiin virtuaalivaluuttoihin realisoi luovutusvoiton verotuksen. Virtuaalivaluuttojen verotus -ohjeen (VH/1982/00.01.00/2019, 2019) kanta noudattelee aiempien ohjeiden linjausta niiltä osin, että virtuaalivaluutat eivät ole arvopapereita eikä niitä rinnasteta virallisiin valuuttoihin ja maksuvälineisiin. Käytännön eroavaisuutena aiempiin ohjeisiin virtuaalivaluuttojen rinnastus omaisuudeksi tarkoittaa sitä, että realisoitunut tappio voidaan vähentää luovutustappiota koskevien pykälien mukaisesti (VH/1982/00.01.00/2019, 2019). Luovutustappioiden vähentäminen verotuksessa on merkittävä muutos vuoden 2018 ohjeeseen nähden.

Virtuaalivaluuttojen nykyisen verotuksen pohjan ymmärtämiseksi on hyödyllistä tarkastella virtuaalivaluuttojen oikeudellista hahmotelmaa. Virtuaalivaluuttojen vaihtotilanteissa on kyseessä sopimusluontoinen tilanne eli tilanne, jossa osapuolilla on yhtenevä tahdonilmaisu (Zimmermann & Whittaker, 2000). Sopimuksessa virtuaalivaluuttojen luovuttaja luovuttaa vastiketta vastaan toiselle osapuolelle virtuaalivaluuttoja. Virtuaalivaluuttojensaaja on siis suostuvainen korvaamaan käyttökelpoisen virtuaalivaluutan saadessaan sen määräysvaltansa ja hallintansa piiriin. Käytännössä virtuaalivaluuttojen luovuttaja luovuttaa virtuaalivaluuttoihin liittyvät oikeutensa vaihdon yhteydessä virtuaalivaluuttojen saajalle. Tilannetta, jossa osapuoli luovuttaa toiselle osapuolelle luovutuksia, eli tässä tapauksessa virtuaalivaluuttoja, tarkastellaan varallisoikeudellisesta näkökulmasta oikeuksien siirron näkökulmasta eikä niinkään luovutettavan objektin ominaisuuksien näkökulmasta (Kaisto & Tepora, 2012). Virtuaalivaluuttojen vaihdoissa kyse onkin aina hallintaoikeuden siirrosta. Virtuaalivaluuttojen siirto toiselle osapuolelle on siis kyseessä olevan osapuolen luovuttama virtuaalivaluutto-oikeuden siirto, josta luovuttaja saa korvauksen. Kuvattua tilannetta voidaan tarkastella Virtuaalivaluuttojen verotus -ohjeen (VH/1982/00.01.00/2019, 2019) mukaisesti luonnollisen henkilön verotusta koskevien ohjeiden valossa sekä tuloverolain (1535/1992, TVL) omaisuuden siirtoa koskevien pykälien mukaisesti.

Tulon käsite on tuloverolaissa kokonaisuudessaan varsin laaja. Lain 29§:ssä (1535/1992, TVL) säädetään tulokäsitteestä ja tulolajista, jonka mukaan lähtökohtaisesti veronalaiseksi tuloksi lasketaan kaikki verovelvollisen rahana tai muuna rahanarvoisena etuna saadut. Kyseiset tulot jaetaan tuloverolaissa kahteen lajiin – luonnollisen henkilön ja kuolinpesän pääoma- ja ansiotuloihin. Yhteisön muuhun kuin elinkeinosta tai maataloudesta saatuun tuloon sovelletaan tuloverolain pääomatulon laskemiseen liittyviä säädöksiä (Myrsky, 2013).

Tuloverolain 32§ säätelee, mitä mikä on pääomatuloa. Omaisuuden tuoton, luovutuksesta saadun voiton sekä muun tulon, joka on kerryttänyt omaisuutta, katsotaan olevan pääomatuloa (1535/1992, TVL). Tuloverolain 61§:n mukaisesti taas kaikki ne tulot, joita ei voida laskea pääomatuloiksi, lasketaan ansiotuloiksi. Virtuaalivaluuttojen louhintaa tarkastellessa kyseinen jako osoittautuu merkitykselliseksi myös Virtuaalivaluuttojen verotus -ohjeessa (VH/1982/00.01.00/2019, 2019) ja käytäntöä avataan syvemmin louhintaa käsittelevässä alaluvussa.

Oikeudellisesti tarkasteltuna louhinta onkin eräs tapa saada hallintaoikeus virtuaalivaluuttoihin. Louhinta poikkeaa virtuaalivaluuttojen luovutuksesta ja muistuttaakin eniten tilannetta, jossa oikeus kohteeseen muodostuu kyseessä olevalle henkilölle tai yhteisölle ensimmäistä kertaa (Kaisto & Tepora, 2012). Kyseessä onkin alkuperäissaannon tyyppinen tilanne (Tepora, 2008), sillä tahona louhija on ensimmäinen, jolle muodostuu oikeus liikkeelle laskemiinsa virtuaalivaluuttoihin. Louhintaprotokollien mukaisesti hyväksyttävän lohkon lisäneen luonut louhija saa suoritteestaan palkinnon ja siten oikeudet luomiinsa virtuaalivaluuttoihin. Oikeuskirjallisuus antaa viitteitä, että virtuaalivaluuttojen määrittelyminen yleisellä tasolla omaisuudeksi voisi olla yksityiskohtaisemmin määriteltynä oikeus, joka muistuttaa omistusoikeutta aineettomaan objektiin (Kartio, 2001). Virtuaalivaluuttahan ei ole konkreettinen arvonkantaja kuten vaikkapa kulta. Immateriaalista käyttöoikeussuojaa virtuaalivaluutat eivät kuitenkaan nauti, sillä esimerkiksi Bitcoin on vapaasti käytettävissä, ladattavissa ja kopioitavissa oleva ohjelmisto, jonka keksijä ei ole nimetty luonnollinen henkilö. Lisäksi sen lohkoketjuteknologia toimii vertaisverkossa, joka ei ole kenenkään omistama.

Lainsäädännössä ei nimenomaisesti säädetä virtuaalivaluuttojen verotuksesta, jonka vuoksi omaisuuskysymyksen ja luovutusvoiton arviointi pohjautuu siihen, millaista omaisuutta virtuaalivaluutan katsotaan olevan. Korkeimman oikeuden vuosikirjapäätöksen mukaisesti (KHO 2019:42), virtuaalivaluuttojen verokohtelu rinnastetaan yleisellä tasolla omaisuudeksi, jonka vuoksi virtuaalivaluutat luetaan myös tuloverolain 32§:ssä tarkoitetuksi omaisuudeksi (1535/1992, TVL). Tuloverolain 32§:n mukaan verovelvolliselle veronalaista pääomatuloa on jo olemassa olevan omaisuuden tuotto, sen luovutuksista saatavat voitot sekä kaikki muut sellaiset tulot, jotka ovat olemassa olevan varallisuuden kerryttämää. Tällöin virtuaalivaluuttojen verotuskohteluun pätevät tuloverolain 45-50§:ien mukaiset pääoman luovutusvoittoja koskevat säädökset.

Tuloverolain 46§:n 1 momentin mukaisesti omaisuuden luovutusvoiton määrä lasketaan vähentämällä hankintamenon poistamatta oleva osa sekä voiton hankintamenojen yhteismäärä. Verovelvollisen saamasta luovutushinnasta vähennettävä määrä on kuitenkin aina vähintään 20 prosenttia ja 40 prosenttia, kun omaisuus on ollut luovuttajalla vähintään 10 vuotta. (1535/1992, TVL). Säädestä sovelletaan virtuaalivaluuttojen vaihtotilanteissa. Tuloverolain 48§:ssä säädetään verovapaasta luovutusvoitosta. Pykälän kuudennen momentin mukaisesti alle 1000 euron omaisuudet tulot ovat verovapaita yhden verovuoden aikana. (1535/1992, TVL). Lain 48§:n mukainen verovapaus koskee marginaalista osuutta virtuaalivaluutoista saatavia tuloja, mutta on yhtä kaikki hyödynnettävissä virtuaalivaluuttojen verotuksessa. Huomioitavaa on kuitenkin se, että verovapauspykälän tuloajan alle on laskettava kaikki vuoden pääomatulot ei ainoastaan virtuaalivaluuttojen tulot. Hallituksen esityksen mukaisesti (HE 96/2004) luovutustappioiden vähennyskelpoisuuden raja on myös 1000€, sillä mikäli luovutustappio olisi vähennyskelpoinen ainoastaan luovutushinnan perusteella, saattaisi huomattavatkin tappiot jäädä vähennyskelpoisuuden ulkopuolelle.

Tuloverolain 50§:ssä säädetään luovutustappiosta. Pykälän ensimmäisen momentin mukaisesti luovutuksista syntyneet tappiot voidaan vähentää luovutusvoitoista seuraavan viiden vuoden aikana mikäli voittoa syntyy. (1535/1992, TVL) Tuloverolain 110§ käsittelee tulon jaksottamista. Tulo on sen verovuoden tuloa, jolloin sen merkintä näkyy

verovelvollisen tilillä, kun se on nostettu tai saatu vallintaan. Kaupan, vaihdon tai luovutuksen ajankohta määrittelee, minkä verovuodentuloa luovutusvoitto on (1525/1992, TVL).

4.3 Virtuaalivaluuttojen vaihtotilanteet

Virtuaalivaluutan arvo realisoituu vaihtotilanteissa (Helsingin HAO 18/0426/3, 2018). Tuloverotuksen näkökulmasta jokainen verotuksen realisoiva tapahtuma on erillinen tapahtuma ja niiden luovutusvoitot ja -tappiot lasketaan eräkohtaisesti. Helsingin hallinto-oikeuden päätös (Helsingin HAO 18/0426/3, 2018) virtuaalivaluuttojen arvon realisoinnista vaihdannantilanteissa on lainvoimainen ja sillä on laaja vaikutuspiiri virtuaalivaluuttojen vaihtotilanteita tarkastellessa.

Virallisen valuutan ja virtuaalivaluutan välisissä vaihtotilanteissa verovelvollisen muistiinpanojen tärkeys korostuu, sillä virtuaalivaluuttojen hankkimisjärjestys toimii määrävänä tekijänä voiton tai tappion määrittelyssä ellei verovelvollinen muistiinpanoillaan muuta näytä. Luovutusjärjestystä voidaan seurata tilikohtaisesti tai virtuaalilompakoiden kautta. (VH/1982/00.01.00/2019, 2019). Muistiinpanoilla voidaan osoittaa eräkohtaisuutta eli onko virtuaalivaluuttoja myyty muussa kuin niiden hankintajärjestyksessä. Tällöin puhutaan eräkohtaisesta fifo -periaatteesta. Muutoin verotus realisoituu saantokohtaisesti eli ensimmäisenä hankitun katsotaan myydyksi ensimmäisenä ja saannon olevan suoraviivaisesti seurausta myynnistä (VH/1982/00.01.00/2019, 2019).

Tuloverolain 45§:n mukaisesti virtuaalivaluutan arvonnousu on verotettavaa luovutusvoittoa ja se lasketaan luovutusvoittosäädösten mukaisesti verovelvolliselle edullisimmalla tavalla (1535/1992, TVL). Tuloverolain 46§:n 1 momentin mukaisesti luovutushinnasta vähennetään joko todellinen hankintahinta kulujen kanssa tai hankintameno-olettamana mukaisesti 20% alle kymmenen vuotta omistetuista virtuaalivaluutoista ja 40% yli kymmenen vuotta omistetuista virtuaalivaluutoista (1535/1992, TVL). Mikäli luovutus aiheuttaa verovelvolliselle luovutustappiota, voidaan luovutustappiota vähentää seuraavan viiden vuoden ajan luovutusvoitoista tuloverolain 50§:n 1 momentin mukaisesti (1535/1992, TVL). Verohallinnon käytännön mukaisesti luovutuksien vähentämiseen käytetään suoraviivaista fifo-laskentaa ellei verovelvollinen kykene osoittamaan muuta muistiinpanoillaan. Muistiinpanoilla voidaan kohdistaa eri hankintaerille niistä aiheutuneet kulut ja siten hyödyntää joko hankintameno-olettamaa tai hankintamenojen ja kulujen vähennystä, kumpi vaan on verovelvolliselle edullisempaa (VH/1982/00.01.00/2019, 2019).

Hyödykkeiden ja palvelujen osto virtuaalivaluutoilla niin ikään realisoi virtuaalivaluutan arvonmuutoksen verotuksen (VH/1982/00.01.00/2019, 2019). Palvelujen ja hyödykkeiden ostoon pätevät tuloverolain 45§:n sekä 46§:n 1 momentin mukaiset säädökset, kuten edellä on selitetty eli virtuaalivaluutan mikä tahansa vaihtotilanne realisoi arvonmuutoksen.

Saman kaavan mukaisesti virtuaalivaluuttojen väliset vaihtotilanteet toimivat myös virtuaalivaluuttojen arvonmuutoksen realisoivina tapahtumina. Virtuaalivaluuttojen verotus-ohjeen (VH/1982/00.01.00/2019, 2019) mukaisesti muun kuin kirjanpitovelvollisen

verovelvollisen virtuaalivaluuttojen vaihdoissa virtuaalivaluuttojen arvo määräytyy niiden euromääräisen arvon mukaisesti. Mikäli kummallekaan vaihdettavalle virtuaalivaluutalle ei pystytä luotettavasti vahvistamaan euromääräisiä arvoja, määräytyy käypäarvo alkuperäisistä hankintahinnoista (VH/1982/00.01.00/2019, 2019). Luonnollisesti tällaisissa tilanteissa ei voi syntyä verotettavaa voittoa eikä vähennyskelpoista tappiota, sillä luovutetun omaisuuden arvo pysyy samana kuin mitä vaihdossa tulleen omaisuuden arvo on.

4.4 Louhinta

4.4.1 Proof of work -protokolla

Virtuaalivaluuttojen verotus ohjeessa otetaan huomioon louhimiseen osallistuminen ja siitä saadut tulot. Proof of work -protokollalla tarkoitetaan louhintaa, jota toteutetaan siihen soveltuvalla laitteistolla ja josta louhijat saavat palkkioina virtuaalivaluuttoja. Käytännössä virtuaaliverkoston jäsenet luovuttavat verkostolle käytettäväksi tietokoneensa laskentatehoa (Zieba, Kokoszczński & Śledziowska, 2019). Virtuaalivaluuttaliikenteen ylläpidosta voidaan maksaa louhijoille yksittäiseen siirtoon liittyvästä kulusta siirtopalkkiota (VH/1982/00.01.00/2019, 2019). Proof of work -protokolla liitetään vanhimpiin virtuaalivaluuttoihin kuten bitcoiniin ja litecoiniin.

Verottaja kuvaa virtuaalivaluuttojen Proof of work -louhintaprotokollaa seuraavasti:

“Virtuaalivaluuttajärjestelmässä voi syntyä uusia valuuttayksiköitä monimutkaiseen algoritmiin perustuvan tietokoneohjelman säätelemänä. Sen avulla tietyn virtuaalivaluuttaverkoston jäsenet voivat ”louhimiseksi” kutsutulla menetelmällä hankkia uusia virtuaalivaluuttayksiköitä luovuttamalla verkostolle tietokoneensa laskentatehoa käytettäväksi. Tällöin verkoston jäsenet saavat vastineeksi algoritmin luomia uusia virtuaalivaluuttayksiköitä rahaliikenteen ylläpidosta.” (VH/1982/00.01.00/2019, 2019).

Verottaja katsoo, että tuloverolaissa tarkoitettu varallisuuden kerryttämä tulo on eri asia kuin louhimisesta virtuaalivaluuttana saadut tulot. Oikeusperustana näkemykselleen Verohallinnon ohjeissa mainitaan, että tuloverolain 61§:n mukaisesti, että Proof of work -protokollan tuottamat tulot ovat ansiotuloa (VH/1982/00.01.00/2019, 2019). Verottajan kuvauksesta voisi tosin muuta päätellä. Luonnollinen henkilö ei suorita itse louhimiseen liittyvää laskentaa eikä siten uusien virtuaalivaluuttojen luontia. Toisaalta tietokoneen laskentateho on verottajan kuvauksenkin mukaan suorassa yhteydessä virtuaalivaluuttojen luomisprosessiin. Ensimmäisenä herää ajatus, voitaisiinko louhinnan suhteen katsoa tulojen olevan omaisuuden tuloa tuloverolain 32§:n mukaisesti. Verohallinnon mukaan ei voi. Verohallinnon perustelu pohjaa edellä mainitun kaltaisesti tuloverolain 61§:ään, jonka mukaisesti ansiotuloa on

”työsuhteen perusteella saatu palkka ja siihen rinnastettava tulo, eläke sekä tällaisen sijaan saatu etuus tai korvaus.” (VH/1982/00.01.00/2019, 2019).

Toisena kysymyksenä voisikin pohtia, onko louhija oikeastaan työsuhteessa kenenkään tahon kanssa, sillä jo verottajan esittämästä louhinnan kuvauksesta käy ilmi, että louhija luovuttaa vapaasta tahdostaan ja ilman työsuhteellisuutta tietokoneensa laskentatehoa vertaisverkolle. Laillinen perustelu näkemykselle vaikuttaakin siten hataralta.

Tuloverolain 110§ käsittelee tulojen jaksottamista. Tulo on sen verovuoden tuloa, jolloin sen merkintä näkyy verovelvollisen tilillä, kun se on nostettu tai saatu vallintaan. Louhinnan tulojen suhteen menetellään samoin. Virtuaalivaluuttojen siirtyessä louhijan vallintaan tulo realisoituu eli louhijan saadessa virtuaalivaluuttoja tai muuta korvausta louhinnasta virtuaalilompakkoonsa, tililleen tai muulla lailla hallintaansa, katsotaan louhintatyöstä saadun tulo realisoituneen louhijansa tuloksi (VH/1982/00.01.00/2019, 2019). Verottajan mukaan tuloa arvostetaan saantokohtaisesti, mikä tarkoittaa virtuaalivaluuttatulo kohdalla sitä, että niiden arvo realisoituu joka kerta, kun louhinta tuottaa louhijalleen tuloa.

Virtuaalivaluuttojen verotusohjeessa annetaan myös toinen vaihtoehto luonnollisen henkilön virtuaalivaluutta-ansiotulon veroseuraamuksien määrittelemiseksi. Saantokohtaisesti tuloverotuksesta voidaan poiketa, mikäli louhija laskee keskipalkan tuloilleen päivä- tai kuukausikohtaisesti (VH/1982/00.01.00/2019, 2019). Verovelvollinen saa itse valita jaksotustapansa ja sen täytyy olla säännönmukaista läpi verovuoden. Arvostus täytyy kuitenkin tehdä jonkun tunnetun virtuaalivaluuttapörssin kurssien mukaisesti. (VH/1982/00.01.00/2019, 2019).

Muistettava on myös, että verovelvollisella on keskipalkan seuraamisen suhteen näyttötaakka eli laskettu arvo tulee kyetä perustelemaan verottajalle tarvittaessa, jolloin muistiinpanojen merkitys korostuu jälleen. Verottaja katsoo virtuaalivaluuttojen hankintahinnaksi sen arvon, joka niillä on ollut sillä hetkellä, jolloin louhija on saanut ne vallintaansa ellei louhija muistiinpanoillaan osoita muuta (VH/1982/00.01.00/2019, 2019).

4.4.2 Proof of stake -protokolla

Proof of stake -protokollan mukaisia tuloja verotetaan pääomatulona. Proof of stake -protokolla tarkoittaa panostamista eli verkkoon lukitaan tietty määrä virtuaalivaluutta ja näin pyritään varmistamaan lohkoketjun toimivuus. Lohkoketjun ylläpidosta saadaan tietty prosenttiosuus takaisin palkkiona. Ymmärrettävää onkin, että Proof of stake -protokollan luonteen vuoksi ja siten myös verottajan ohjeisuuden mukaisesti kysymys onkin jo olemassa olevan varallisuuden karttumiseksi eli tulo perustuu suoraan jo omistettuun virtuaalivaluuttaan.

Tuloverolain 110§:n mukaisesti uusi virtuaalivaluuttatulo realisoituu verotukseen silloin, kun haltija saa tulot itselleen. Bruttotulon suuruus on sama, kuin virtuaalivaluutan hankintahinta kyseisellä hetkellä eli tulo määrä on sidottu virtuaalivaluutan käypäarvoon (VH/1982/00.01.00/2019, 2019). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jos louhija saa palkkiona yhden virtuaalivaluutan, jonka euromääräinen arvo on esimerkiksi 11€ kyseisellä hetkellä, on tuo 11€ myös saadun bruttotulon määrä.

4.5 Louhinnasta aiheutuneiden kulujen vähentäminen

Veronalaisiin tuloihin liittyvät välittömät kustannukset voidaan vähentää verotettavasta tulosta. Louhinnasta saatuihin tuloihin liittyen sähköön käytettyjen varojen osuus voi olla merkittävä, minkä vuoksi louhijalle olisi hyödyllistä kyetä erittelemään, mikä osuus sähkön käytöstä liittyy veronalaisen tulon hankintaan. Virtuaalivaluuttojen verotus -ohjeen (VH/1982/00.01.00/2019, 2019) mukaan louhinnan sähkön käyttö tulee kyetä luotettavasti erittelemään talouden muusta sähkön käytöstä. Mikäli sähkön käyttöä ei kyetä luotettavasti erittelemään, tehdään siitä verottajan toimesta arvio ja kyseinen arvio voi olla mitä tahansa. Tämän vuoksi louhijan olisikin tarpeellista kyetä esittämään dokumentteihin pohjautuvaa näyttöä työhön käytetyistä resursseista.

Sähkön käytön lisäksi louhinnan tuloista voidaan myös vähentää työhön käytettävän laitteiston hankintamenot. Tietokoneen käytöstä ja tarkoituksesta on tuolloin toimitettava verottajalle selvitys ja siinä on eriteltävä, käytetäänkö tietokonetta yksityiskäytössä ja löytyykö taloudesta muita tietokoneita (VH/1982/00.01.00/2019, 2019). Helpotuksena kuitenkin on se, ettei verottaja evää vähennystä tavanomaisen yksityisen käytön perusteella. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi verkkopankin käyttöä ja sähköpostin tarkastamista.

Mikäli laitetta käytetään louhintatulon hankkimiseksi, määräytyy hankintamenosta vähennettävä prosenttiosuus Kuvion 1. mukaisesti.

25 %	näyttöä käytöstä satunnaisen louhintatulon hankintaan
50 %	näyttöä käytöstä louhintatulon hankintaan
100 %	näyttöä pääasiallisesta käytöstä louhintatyön hankintaan

KUVIO 1 Hankintamenosta vähennettävä prosenttiosuus (VH/1982/00.01.00/2019, 2019).

Mikäli laitteen hankintahinta on enintään tuhat euroa ja todennäköinen käyttöaika alle 3 vuotta, voidaan hankintameno vähentää kerralla. Mikäli todennäköinen käyttöikä on yli kolme vuotta, vähennetään hankintameno enintään 25% poistoina menojäännöksestä (VH/1982/00.01.00/2019, 2019). Poistojen suhteen Verohallinto antaa erilliset ohjeet, joita voidaan nykylinjauksen mukaisesti soveltaa myös virtuaalivaluuttojen louhinnasta aiheutuvien hankintamenojen poistoihin.

4.6 Kokoava esimerkki

Henkilö A louhii virtuaalivaluutta X:ää 12 kappaletta yhden verovuoden aikana. Henkilö A seuraa ja merkitsee muistiinpanoihinsa kuukausikohtaisen tarkastelujakson mukaisesti louhintatulojensa keskimääräiset kurssihinnat muuttaen ne euroiksi. Virtuaalivaluutta X:n kurssi on vaihdellut verovuoden aikana 8-118 euron välillä. Henkilö A saa kuukausittain yhden virtuaalivaluutta X:n louhintatuloina ja euromääräisen bruttotulon tarkastelun osalta tuloja kertyy seuraavasti:

1. Tammikuussa 90 euroa
2. Helmikuussa 80 euroa
3. Maaliskuussa 50 euroa
4. Huhtikuussa 60 euroa
5. Toukokuussa 90 euroa
6. Kesäkuussa 80 euroa
7. Heinäkuussa 60 euroa
8. Elokuussa 70 euroa
9. Syyskuussa 40 euroa
10. Lokakuussa 50 euroa
11. Marraskuussa 20 euroa
12. Joulukuussa 10 euroa

Henkilö A saa verovuoden aikana 700 euroa bruttotuloa louhinnasta. Tuloverolain 29§:n mukaisesti rahana tai muuna rahanarvoisena etuutena saadut tulot ovat verovelvolliselle veronalaista tuloa, mikä koskee henkilö A:n bruttotuloina saamaa 700 euroa (1535/1992, TVL). Henkilö A:n tulot ovat tuloverolain 61§:n mukaista ansiotuloa, sillä ne ovat muuta kuin pääomatuloa. Henkilö A:lle koituu louhinnasta välittömiä kuluja verovuoden aikana 300 euroa, jotka voidaan vähentää verotuksessa tuloverolain 31§ mukaisesti verovelvollisen tulonhankkimisen menoina (1535/1992, TVL). Tällöin puhutaan luonnollisista vähennyksistä.

Lisäksi henkilö A ostaa ja myy virtuaalivaluutta X:ää verovuoden aikana seuraavasti:

1. Ostaa tammikuussa 5 kappaletta virtuaalivaluutta X:ää hintaan 10 €/kpl
2. Ostaa huhtikuussa 2 kappaletta virtuaalivaluutta X:ää hintaan 60 €/kpl
3. Myy elokuussa 10 kappaletta virtuaalivaluutta X:ää hintaan 80 €/kpl
4. Ostaa joulukuussa nettikaupasta yhdellä virtuaalivaluutalla repun hintaan 100 euroa.

Myynneistä ja ostoista aiheutuvat veroseuraamukset näyttävät seuraavilta:

1. Elokuun myynnistä tuloja 800 euroa ja luovutusvoiton laskemiseen voidaan hyödyntää fifo -periaatteen mukaisia vähennystekniikoita. Fifo -periaatteen mukaisesti henkilö A:n vanhempien virtuaalivaluutta X:än hankintamenot voidaan

vähentää niiden hankkimisjärjestyksessä. Henkilö A:lla on kulunut 10 kappaleen virtuaalivaluutta X:n hankintaan 390 euroa seuraavasti:

- a. tammikuussa ostamansa viiden kappaleen vuoksi 50€ (5kpl x 10€/kpl)
  - b. louhimalla saamiensa virtuaalivaluutta X:ien hankintahinnat tammi-maaliskuussa 220€ (90€ + 80€ + 50 €)
  - c. sekä huhtikuussa ostetun kahden virtuaalivaluutta X:n hankintahinta 120 euroa (2kpl x 60€).
2. Tilanteessa syntyy 410 euron suuruinen luovutusvoittona verotettava voitto (myyntihinta – hankintahinta, 800€ - 390 €).

Yhden virtuaalivaluutta X:n vaihdosta reppuun veroseuraamus näyttää seuraavalta:

1. Jälleen fifo -periaatetta hyödyntäen henkilö A:n vanhin omistama virtuaalivaluutta X on saatu huhtikuun lounin tuloksena, arvonaan tuolloin 60 euroa.
2. Vaihdamman yhteydessä virtuaalivaluutan arvo realisoituu verotukseen, jonka vuoksi 100 euron repun oston yhteydessä katsotaan, että virtuaalivaluutta X:n arvo on noussut 40 euroa (100€ - 60€).
3. Arvonnousu 40 euroa on luovutusvoittona verotettavaa pääomatuloa.

Luovutusvoiton suuruuteen vaikuttaa käytetäänkö laskennassa todellisia hankintamenoja vai hankintameno-olettamaa (VH/1982/00.01.00/2019, 2019). Eli laskennallisesta luovutusvoitosta voidaan joko vähentää edellä esitellyn esimerkin tavoin todellinen hankintahinta kuluineen eräkohtaista fifo -periaatetta hyödyntäen tai puhtaasti hankintameno-olettamalla. Hankintameno-olettaman mukaan vähennys on 20% luovutushinnasta alle 10 vuoden mittaisessa virtuaalivaluuttojen omistajuudessa ja 40% yli 10 vuotta kestäneissä omistajuuksissa (VH/1982/00.01.00/2019, 2019). Virtuaalivaluuttojen tapauksessa yli kymmenen vuotta kestävät omistajuudet ovat tietysti harvinaisia, mutta jo nykyään täysin mahdollisia. Hankintameno-olettamaa hyödynnettäessä ei huomioida muita kuluja, ja vähennystavoista valitaan aina verovelvolliselle edullisin tapa. Eräkohtaista fifo -laskentaa voidaan hyödyntää myös tilanteissa, joissa virtuaalivaluuttoja myydään tappiollisesti, sillä luovutustappiot voidaan vähentää luovutusvoitoista seuraavan viiden vuoden aikana kuten aiemmin on jo esitettykin. Fifo-ketjujen aukaiseminen, eli eri virtuaalivaluuttojen kohdistaminen esimerkiksi niiden oikeisiin pörssiin ja myyntijärjestyksen oikaisu, voi olla verovelvolliselle verotuksellisesti edullisempaa kuin verottajan suoraviivainen fifo-laskenta.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkielman ensisijaisena tarkoituksena oli selvittää, kuinka virtuaalivaluuttojen tuloverotus on muuttunut vuosina 2013-2019. Vuodesta 2013 saakka virtuaalivaluuttojen tuloverotus astui voimaan vasta siinä vaiheessa, kun verovelvollinen realisoi omistamiensa virtuaalivaluuttojen arvon vaihtamalla ne fiat-valuutaksi. Käytännössä verovelvollinen pystyi sijoittamaan ja vaihtamaan omistamiaan virtuaalivaluuttoja toisiin virtuaalivaluuttoihin ilman veroseuraamuksia aina niiden arvon realisoimiseen saakka.

Vuonna 2018 virtuaalivaluuttojen verotuskäytäntö muuttui, kun virtuaalivaluuttojen verotuskohtelu rinnastui hinnanosopimukseen ja johdannaisiin rinnastettaviin verotuskäytäntöihin. Oikeuskäytännön näkökulmasta on perusteltua, että hinnanosopimuksista aiheutuvat tappiot eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia. Virtuaalivaluuttojen luonteen vuoksi on kuitenkin vaikeaa nähdä, millä lailla virtuaalivaluuttojen vaihdanta olisi olosuhteiltaan samankaltaista kuin hinnanosopimuksilla käytävä kauppa. Vuoden 2018 ohjeissa olikin voimakasta epäsymmetriaa, sillä toisaalta verottaja katsoi vallintaoikeuden nojalla olevansa oikeutettu tarkastelemaan kaikkia verovelvollisen hallinnassa olevia virtuaalivaluuttoja ja niiden vaihtotilanteita, ja toisaalta verovelvollinen ei saanut vähentää myynnistä ja hallinnoinnista aiheutuvia kuluja verotuksessa. Verohallinnon Virtuaalivaluuttojen tuloverotus -ohjeet tekivät virtuaalivaluuttoihin sijoittamisesta käytännössä mahdotonta.

Verotuskohtelu muuttui myös ansaintatulojen osalta. Virtuaalivaluuttojen louhinnan suhteen aiemmin voimassa olleen verohallinnon tulkinnan mukaisesti mikään louhinnasta saatu tulo ei ollut varallisuuden kerryttämää eli pääomatuloa. Kuitenkin käytännön läheisesti päätellen tietokoneen laskentateho, eli louhijan omaisuuden ominaisuus, on kiistattomasti yhteydessä louhinnasta saatavan palkinnon suuruuteen. Virtuaalivaluuttayhteisössä heräsikin ajatus epäsuhtaisuudesta – miksi asuntosijoittajan sijoitusasunnosta saatu tulo on pääomatuloa muttei louhijan tietokoneen laskentatehon tuoma tulo ole omaisuuden tuottoa.

Verohallinnon vuoden 2019 Virtuaalivaluuttojen verotus -ohje eriytti tulolähdejaon mukaisesti ansaintatuloa pääomatulosta. Proof of stake -protokollan mukaisia tuloja verotetaan pääomatuloina. Siltikin kiistanalaiseksi jää, onko Proof of work -protokollan mukainen louhinta puhtaasti ansiotuloluonteista vai ei. Verottajan mukaan Proof of work -protokollan mukainen louhinta on ansiotuloa. Perustelu jää kirjoittajan mielestä tässä kohtaa sekä lainopillisen kirjallisuuden tarkastelun valossa hieman vaillinaiseksi. Ansaintatulolle on tuloverolain mukaan ominaista, että työntekijä on työsuhteessa työnantajan kanssa. Virtuaalivaluuttojen louhija ei ole kenenkään kanssa työsuhteessa, ellei työskentele yritykselle tai taholle. Verottaja ei myöskään huomioi tässä sitä, että Proof of work -protokollan mukaisessa louhinnassa, louhija ei ole se joka työn tekee, vaan hänen omaisuutensa.

Virtuaalivaluuttojen luovutukset ovat tuloverotuksessa omaisuuden luovutuksia verohallinnon nykyisen kannanoton mukaisesti, ja tämän vuoksi luovutusvoitonormit ovat sovellettavissa vähennysten ja tappioiden osalta. Verohallinnon nykyistä tulkintaa tukee periaatteet tulojen ja menojen symmetrisestä kohtelusta eli periaate, ettei tuloa veroteta ellei tappiosta voi saada vähennyksiä.

Tutkielman toisena tavoitteena on selvittää, kuinka virtuaalivaluuttojen laillinen asema on kehittynyt vuosina 2013-2019. Todettavaa on, että vuosi 2019 on tuonut oikeuskäytäntöön muutoksia vaikei virtuaalivaluutoilla ole edelleenkaan tuloverolakiin tai muihin lakeihin kirjattua asemaa. Laki virtuaalivaluutan tarjoajista on vuoden 2019 suuri edistysaskel. Kuitenkin Euroopan unionin viidenteen rahanpesudirektiiviin kirjattu määritelmä siitä, että virtuaalivaluutta on digitaalinen arvonkantaja muttei laillinen maksuväline, antaa lukijalle välillisen vaikutelman laittomasta maksuvälineestä. Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksen mukaisesti virtuaalivaluuttojen oikeudellinen asema jäsenyykin yleisellä tasolla omaisuudeksi, ja oikeuskirjallisuuden valossa lisäksi spesifisemmin omistusoikeudeksi aineettomaan objektiin. Virtuaalivaluuttoja ei kuitenkaan voida rinnastaa käyttöoikeuksiksi niiden luonteen vuoksi.

Yhteenvetona todettakoon, että vuoden 2019 Virtuaalivaluuttojen verotus -ohje vastaa moniin virtuaalivaluuttojen hankintaa, vaihtoa ja luomista koskeviin verotustilanteisiin ja myötäilee ansiokkaasti voimaan tullutta oikeuskäytäntöä, vaikkakin jotkin kysymykset jäävät edelleen vaille vastausta, ja laillinen perustelu tutkielmassa käytettyjen lähteiden valossa hataraksi. Verohallinnon kannanotto ei myöskään perustele vaillinaiseksi jääviä tulkintojaan täydentävällä oikeuskäytännöllä tai -kirjallisuudella, mitä verohallinnon kannanotoissa on kuitenkin aiemmin nähty.

Tutkielman validiteetin arvioinnissa on otettava huomioon, että valtaosa käytettävistä lähteistä on viranomaislähteitä, sillä virtuaalivaluuttojen verotuskohtelusta ei löydy oikeuskirjallisuutta eikä tieteellisiä artikkeleita, sillä muutokset verotuskohtelussa ovat tuoreita. Suoranaista oikeuskirjallisuutta virtuaalivaluuttojen tarjoamiseen ja verotukseen liittyen löytyi yhden teoksen verran vuodelta 2019. Tieteellisiä artikkeleita on hyödynnetty tukvien termien sekä perusteluiden taustoilla. Huomioitavaa on kuitenkin, että laajalti tutkitun sopimusoikeuden parista löytyy virtuaalivaluuttojen vaihtojen luonteenomaisuuteen sopivia piirteitä, ja näitä lähteitä tutkielmassa on myös hyödynnetty. Tutkielman näkökulma rajautuu siviilioikeudelliseen virtuaalivaluuttojen tuloverotuksen puntarointiin, ja jatkotarkastelun eräänä osa-alueena voisikin huomioida elinkeinoverolain sekä arvolisäverolain kannanottoja. Kiinnostavaa olisi myös tutkia kansainvälisiä tulkintoja virtuaalivaluuttojen asemasta.

Jatkotutkimusta virtuaalivaluuttojen tuloverotuksesta epäilemättä tarvitaan, sillä kansallisesta oikeuskirjallisuudesta ei juurikaan löydy, yhtä lukuun ottamatta, kannanottoja virtuaalivaluuttojen verotuskohtelusta, saati oikeudellisesta asemasta. Kansallinen oikeuskäytäntö toimii suunnannäyttäjänä sekä kansainvälisen lainsäädännön kanssa yhteneväisessä linjassa virtuaalivaluuttojen rinnastamisessa omaisuudeksi.

6 LÄHTEET

- Aiyagari, S.Rao., Wallace, Neil. Fiat money in the Kiyotaki-Wright model. *Econ Theory* 2, 447–464 (1992). Viitattu 15.6.2020.
<https://doi.org/10.1007/BF01212470>
- Alasaarela, Mikko. 2018. Virtuaalivaluutat ja verotus. Asiantuntijalausunto eduskunnan tulevaisuusvaliokunnalle. Viitattu 11.12.2019.
<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2018-AK-209325.pdf>
- Firth, Ryan. 2019. Cryptocurrencies: Issues and Best Practices. *Journal of Financial Planning*; Denver Vol. 32, Iss. 4, (Apr 2019): 28-29. Viitattu. <https://search-proquest-com.ezproxy.jyu.fi/docview/2206006614?pq-origsite=primo>.
- Frisby, Dominic. 2014. *Bitcoin: The Future of Money*. Unbound, 2014. ISBN 9781783520770.
- Hallituksen esitys (96/2004). 2004. Viitattu 15.6.2020.
<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/sivut/trip.aspx?triptype=ValtiopaivaAsiat&docid=he+96/2004>
- Henkilöverotuksen käsikirja 2012. 2012. Viitattu 15.6.2020.
https://www.vero.fi/contentassets/14e0667c5e2f41babad3c701e5dd809f/kasikirja-13_8_2012_suomi.pdf
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita*. (15. uud. painos). Helsinki: Tammi.
- Hughes, Alex, Andrew Park, Jan Kietzmann & Chris Archer-Brown. 2019. *Business Horizons*. Vol 62, Issue 3. May-June 2019. Pages 273-281. Cornwall. UK. Viitattu. <https://linkinghub-elsevier-com.ezproxy.jyu.fi/retrieve/pii/S0007681319300023>.
- Kaisto Janne, Tepora Jarno: *Esineoikeus eurooppalaistuvassa Suomessa*. 1. painos. Lakimiesliiton kustannus. Helsinki 2012.
- Kartio Leena. 2001. *Esineoikeuden perusteet*. 2. Painos. Kauppakaari. Helsinki.
- Katsiampa, Paraskevi. 2019. Volatility co-movement between Bitcoin and Ether. *Finance Research Letters*. Vol 30. Pages 221-227. Viitattu .
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1544612318305580?via%3Dihub>.
- Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisut. KVL:2017:54. A81/8210/2017. 2017.
<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ennakkoratkaisut/61784/kv10542017/>.

- KHO:2019:42. 2019. 5993/2/17. Viitattu.
<https://www.kho.fi/fi/index/paatoksia/vuosikirjapaatokset/vuosikirjapaatos/1553685714978.html>.
- Laki elinkeinotulon verottamisesta 360/1968, Finlex. Viitattu.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360>.
- Laki korkeimmasta hallinto-oikeudesta 2006/1265. Finlex. Viitattu.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20061265>.
- Laki virtuaalivaluutan tarjoajista 572/2019. Finlex. Viitattu.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2019/20190572>.
- Maatilatalouden tuloverolaki 543/1967, Finlex. Viitattu.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1967/19670543>.
- Myrsky Matti. 2013. Millainen on hyvä verojärjestelmä? Verotus-lehti. 2/2013. Viitattu 23.11.2019. <https://www.verotus-lehti.fi/verotus-lehden-sahkoinen-arkisto/item/25-verotus-lehti-2-13>.
- Myrsky Matti. 2013. Suomen veropolitiikka. Talentum Oyj. Helsinki.
- Nakamoto, Satoshi. 2008. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. Viitattu 23.11.2019. <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>.
- Perustuslaki 1999/731. Finlex. Viitattu .
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>.
- Rahanpesudirektiivi. 2015/849. Viitattu. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018L0843&from=EN#d1e40-43-1>.
- Salminen, Ari. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston julkaisuja. Viitattu 23.9.2019. https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf.
- SEUT 128. Euroopan unionin toiminnansta tehdyn sopimuksen konsolidoitu toisinto. 2012. Viitattu 31.1.2020. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN>
- Tepora Jarno. 2008. Johdatus esineoikeuden perusteisiin. Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta. Helsinki. ISBN 978-952-10-3756-6.
- Tuloverolaki 1992/1535, Finlex. Viitattu 23.9.2019.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535>.
- Varallisuusverolaki 1537/1992, Finlex. Viitattu.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/1992/19921537>.
- Verohallinnon päätös muistiinpanovelvollisuudesta. 2017. Verohallinto. Viitattu 30.11.2019. <https://www.vero.fi/syventavat-vero->

ohjeet/paatokset/60371/verohallinnon-p%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s-muistiinpanovelvollisuudesta/.

Verotuslaki 482/1958, Finlex. Viitattu.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1958/19580482#Pidp446611440>.

Virtuaalivaluuttojen verotus. 2019. Verohallinto. VH/1982/00.01.00/2019. Viitattu 11.12.2019. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48411/virtuaalivaluuttojen-verotus2/>.

Zieba, Damian, Ryszard Kokoszczyński & Katarzyna Śledziwska. 2019. Shock transmission in the cryptocurrency market. Is Bitcoin the most influential? *International Review of Financial Analysis*. Vol 64. Pages 102-125. Warsaw, Poland. Viitattu 11.12.2019 <https://www-sciencedirect-com.ezproxy.jyu.fi/science/article/pii/S1057521919300201?via%3Dihub>.

Zimmermann, Reinhard & Simon Whittaker. 2000. *Good Faith in European Contract Law*. Cambridge University Press. United Kingdom. ISBN 0 521 77190 0.